

I arcôrd dal cavâl ed San Martén

A vói cuntèrv la fazannda ch'l'ha scunvòlt la mî vétta ed cavâl da batâglia. Avî da stèr a savair che adès a sân ed faziân int âl scuderî d Amiens, in Franza. Aîr sîra avân fât tèrd coi mî colêga a ciacarèr, anzi a šbarièr, dâli aventûr ed guèra ch'avân visò in mèz ai canp ed batâglia ed mèza Euròpa e scadagnón al fèva di elòg' al sò cavalîr, arcurdând i chès ed glòria, ed sangv, ed vitòria.

Quand ai é arivè al mî tûren ed šbarièr, dscurând dal mî cavalîr – Martén – a sân dvintè râss dala vargâgna (sânper che un cavâl al pòsa dvintèr râss...). Ló l é sänpr in bulatta dûra, parché al regâla incòsa ai puvrètt, e pò l é tròp democrâtic con al sò atèndânt. L é bân, tròp bân, e anc un pôc insmé: una vòlta l é andè incânter ai nemîg disarmè e... l ha utgnó la sò raisa! Insâmma: chi èter cavâl i avèven di bón mutîv pr èser urgugliûs di sù cavalîr. Mé, gnanc ón!

Stamaténna a sän stè ed rânnda drî ala mûra d Amiens: gnînte ed spezièl, a pèrt un fradd birichén e un vintarâz ch'al purtèva vî. A m insugnèva al caldén dla mî stâla e una bèla magnè ed bièva: èser al cavâl d un cavalîr dla guèrdia inperièl, anc s'l ha sänper la tèsta in mèz al nóvvel, l ha i sù lè pusîtv e am dà dirètt a un tratamânt ed riguerd. Mo ècco quall ch'as é capitè: a sän drî ch'andân dänter int al câser. La sòlita zânt: vegabónnd, marcânt, cuntadén con di pulâster e dla verdûra, i suldè ed guèrdia con âl sâu fâz anujè e la sòlita confusiân. Naturalmânt ai èra anc di puvrètt, parché l èra d òblig pasèr da lé pr andèr dänter in zitè: al sît ideèl par dmandèr la limòsna, mo i èren in pûc quî ch'i fèven chès a tótti âl sâu invocaziân lamentâusi. Ai n èra pò ed quî pió agitè, ch'i svarslevén, e anc di prepotént ch'i han un gran famigliarité con la butégglia.

Ai n èra anc ón che, puvràtt, al mitèva fòra una man da sâtta un muciadén ed strâz, sänza gnanc pió la fòrza ed lamintères dal gran fradd. Anc Martén l avèva fradd, anc s'l avèva al mantèl d urdnanza con sâtta un plizòt. Al s afairma (e mé ch'a n

*Al Pânt dla Biânnda
l'augura a tótt i sù amîg un
Nadèl ed pès e un bân 2008.*

Messaggio ai lettori che usano la posta

Quando ci scrivete per inviarci dei francobolli (che sono necessari per spedirvi il giornalino...), oppure per farci pervenire dei vostri scritti o anche solo per farci critiche o complimenti, l'indirizzo completo è il seguente:

**FAUSTO CARPANI
Casella Postale 3179 – Bo. Ponente
Via Saffi 30-32
40131 BOLOGNA**

Se non mettete il numero della casella postale, le vostre lettere rischiano di tornare al mittente (se c'è) oppure di finire al macero (se il mittente non c'è)! Grazie.

vdèva l'âura d arivèr int la stâla!). A m gèva däntr ed mé: *“Dâi bân tira d lóng! E pò: chi s n inpòrta d un mindècc cme tant èter, che magâra l é anc un depravè, un viziâus!”*

Gnînte da fèr: Martén al sèlta zâ e al s avséinna a cal dsgraziè. Prémma al dà un'ucè int al catuén: vûd, mo d un vûd che anc i râgn i èren scapè vî zigând. Pò al s chèva la caparèla, al dstâca la plèzza con al curtèl e al s inznòcia ed banda da cal puvràtt. Al le brâza, mitandi indòs la sò plèzza, con senplizité e con vaira cumpasiân. Pò l um sèlta in vatta e vî ch'andân, in mèz ala zânt ch'i s fèven lèrg. Zertón i bruntlèven, zèrt èter i scusèven la tèsta... Int al turnèr vèrs la casèrma a nutè che âl nóvvel âli èren sparè e un suladén témmid al parèva vlair ringrazièr al mî cavalîr. Sta fazannda dal mantèl la m ha cambiè, anc se i mî colêga i n én brîsa d acòrd, mo la buntè l'é cuntagiâusa! Ai ho sintó una vâus, in sta lóngâ nòt d invèren, ch'l'ha détt a Martén: *“Quall ch'a fè a chi èter, a l fè a mé!”*. L èra d un zèrt Gesó, cla vâus, a sän sicûr, acsé cum a sän zèrt che quasst l é stè al dé pió impurtânt int la mî vétta da cavâl.

Dän Lugliàn

(Curèt ed San Martén d Bertali)

Spurchèzzia

Aprufitând ed socuanti dmanndg lébbri da inpègn, mé e la Robèrta avân vló fèr i turéssta, mo sänza andèr tròp luntàn da cà. Acsé a sän andè a Mòdna e a Frèra, con al risultèt ch'a sän turnè a cà con un gran magân. Parché? Parché avân véstt dâu zitè natti, sänza rôssc par tèra, con pôchi scuaciarlè ed can in vatta ai merciapî, sänza mâchin in zänter e, sauratótt, con i mûr dâl cà sänza chi dsègn e chi scarabûc' che invèzi qué da nó oramâi i fan pèrt *dell'arredo urbano*.

Cum êl mâi pusèbbil che Bulaggna la séppa stè ardóttâ acsé? Cus'èl ch'an vâ par vâdder una bèla zitè trasfurmè int un'aldamèra? Par quall ch'riguerda la pulizî dâl strè e di merciapî, al srèv tròp fâzil dèr la câulpa ai ruscarû: turnând a cà spass ala nòt, mé a i vadd a fèr al sò dvair, lavurèr con la granè par cójjer só la nòstra spurchèzzia. Sé, nòstra! Parché a sän nuèter bulgnîs ch'a sän dvintè di gran spurcaciôn sänza educaziân e rispèt par la nòstra zitè! E quasst prinziapiând dai padrón di can – mégga sâul i *“punkabbestia”* – mo tótt ch'i brèv zitadén ch'i lâsen in bèla véستا i arcòrd ed Fîdo; quî ch'i bóccen in tèra la reclâm ch'i câten int la casatta dla publizité; quî ch'i fan al bâl dal sgâmmber int la cantèrina amuciând incòsa avсэн ai casunétt (e pensèr ch'ai é un sarvézzi dl'Hera fât apòsta e a grètis: ai bâsta una telefonè!).

Zîrca i *“artéssta da murâja”*, chi ragâz ch'i scrîven int i mûr dâl cà, adès la lazz la prevâdd *un inasprimento delle pene*. Di sunâi! Par cundanèri bisâggna prémma aguantèri, magâra andând a rîsg ed ciapèr un frâc ed bôt, e pò: mé a n n ho mâi véstt gnanc ón in aziân con âl bunbulâtt parché *nelle ore in cui agiscono gli anonimi imbrattatori*, la zânt normèl ed sòlit i én a lèt e brîsa in strè a fèr la badarèla ai mûr ed cà!

Una vòlta, quand ai capitèva a Bulaggna un parânt o un amîg, mé ai èra urgugliâus ed purtèri a spâs par mustrèri âl blazz dla nòstra zitè. Adès a m vargâggn!

L'é una questiân ed ziviltè che quand la vén a manchèr incòsa vâ a tarsâc.

Prontuèri, brîsa tròp sêri, d anatomî (2)

A sãn dãnca int l'intestén, con ãl sãu brèvi purziã: *il tenue e il crasso*, cum la s'insgnèva al scòl superiãuri la profesorassa ed siãnz, la "Cavalãza", una filócça d una zitlãnna senpãtica e pió mãta d un sdãz, ch'l'èra la prèmma a sganasères dal rédder quand cal bagian dal nòster cunpãgn Vãlter al pretindèva ed cuntèri cum la s'psèva intãnder la siãnta *spiegata al popolo*: "Còlon ch'al v`a in só, còlon par travèrs, còlon ch'al v`a in zã e... bûs dal gnècc". Al "gnècc" i al cgnòssen tòtt e l'è dãnca *superfluo* spieghèr cus l'è. Al sò nóm in itagliàn l'è l'arvèrsa ed "ah, si" (ah, no = ano...), mo nuèter ptrugnàn, *più prosaici*, cioè sãnza tanti vultè, andãn zã ed bèl e a giàn "cûl".

- *Ahi, ahi, ahi!* – i fãn sóbbit dla róggia i *benpensanti* – Mo quasst l'è *turpiloquio!*

Mo csa giv: mo se al le scriv parfèn *il sommo padre Dante* int al sò infèren! E pò dal rèst, scultèm bãn, se ùltr a mé ai é ancãura un quèlc supèrstit *dei ruggenti anni trenta*, al s'arcurdarà ed quand i gerèrca faséssta, tòtt inarè pr al clèmma inperièl dla cuncuéssta dl'Abisèggna, i andènn dal dũce par dmandèri ed dscanzlèr dal vocabolèri la paròla "ano":

- *L è un franzesisum* – i génn – la paròla maschia, virile, l'è "cûl"!

E al gran mazucàn, sãnza pensèri in vatta (lò l'èra quall däl dezisiãn *fulminee e lapidarie*) int un bãter ed zèi ai arspundé:

- *Vdív, camerati, par mé al v`a bãn: al vól dir che mi zãnder Ciano a l'ciamarò... Ciculo; mo cum la mitaggna col rà Vituriatt, quand par ciamèr al ciambellano ai tucarà ed dir "cià n bel c...?". E a n dscuràn dal Pèpa, puvràt, parché – odio – al Vaticano al v`a a risg ed dvintèr Vatinc... Nã, nã: dèm mãnt a mé, ragãz, lasãn bãn ãl còs cum ãli én!*

Ad ògni môd – *fine della digressione* – se invèzi a vlãn fèr däl viariaziã sòl tème (presapòc cum a fèven da zũven quand andèven a balèr int al *dancing*) a n avãn èter che la sèlta: sèder o dedrì, s'a vlãn stèr int i lèmmi dl'educaziã o, s'a s'vlãn lasèr andèr: bòfice, pretèrit, nèsa, paira, pròso, slén, tafanèri, zibòri, zintil... o anc "al sît dõvv as nèsa i mlón". Èni abãsta? *E non addentriamoci oltre*, se

nã a finãn int al pustrãn (o int l'urèl...). Ai é sãul da dir che al risùltèt finèl, l'èsit ed tòtt ste percãurs ch'al fã al nòster magnèr al s'risòlv in... cãca, in buãza. E bisãggna cunvgnìr alãura ch'l'avèva rasãn cal cuntadèn int al rimirèr con schiv una gran sgnòfla depositè avсэн al'aldamèra:

- *Bõja d una tèra! Mé a n capèss: i mågnen dla grãzia d Idio e i chèghen di azidènt!*

Opùr as vén in amãnt cal tèl che, preocupè, al s'infurmé:

- *Dutãur, pòsia fèr al bãgn con la siòlta?*

E al *medico di base* ai arspundé con serietè:

- *Ói, s' l in fã abãsta...*

E adès a pasãn par dnanz. Mo, ahi, piz che piz: què la v`a a biatta! Qué, apanna as tãca a dscãrre as finèss int l'indezãnta, int la schivusitè. Méi pugèri in vatta una gran fòjja ed fig (cum i fèven al tänp di prit con ãl stãtuv nũdi) e lasèr pèder: "*Glissons, n'appuyons pas!*", cum i disen chi ghignùs di nũster cusèn *d'Oltralpe*. Tòtt al pió, gióssst pr an parair di muraléssta fòra ed misũra o adiritũra di quajunãz (ècco, l'è pròpi lé ch'andãn a finìr...), a fãn un pinsirèn ai *carichi pendenti* (cum as dís in tribunèl): i sunãi, insãmma, i zanètt, i bilén dla craisma. Che dal rèst – e nuèter mastiètt a l'savãn pulid – i én d un'inpurtãnta brîsa da pòc, tant é vaira ch'i vénnen ciamè parfèn i... santèssum (e magãra, che asurditè, pròpi da parsãn che dala cìsa i giren ala lèrga!).

Par cunclũder, arivãn al ganb e al brãza: e què an i é brîsa dimónndi da cuntèrta só. Odío, in fãt ed ganb: s'ãli én bèli, drètti e provocanti (a dscuràn, as capèss, ed qualli ed cãl don...) da dir ai n srèv una móccia. As prèv anzi intunèr un poèma, una sinfuni: èter che Beethoven! A l'savãn tòtt, defãti, che un bèl pèr ed ganb, in armunì (un bèl pió só: sóbbit sãura al stãmmg) con un sgnãur pèr ed... respinzènt, con un bèl davanzèl insãmma, ãli én la pió gròsa atraziã che una gran svãttla d una bèla fiòla la pòsa métt in mãsstra. Anc se pò nuèter da ragãz a s'cuntintèven e a fèven ed gãula parfèn sãura a dũ bî... prugnén. Chi s'arcòrda al *scioglilingua* che, dãpp ala clãstica sèrie ed tirèn, a susurèven al indirèzz d un sprucajãnt anc se un pòc asèrb:

- *Té t i tén té, té t i tén, i tú titén!*

Dètt acsè, con ghèrb e int un bisbéi, al n'avèva pròpi gnènt ed sconvegnãnt, anzi, a dirèv ch'al sunèva quèsi cme un cunplimãnt. Mo turnãnd al ganb, s'ãli én un pòc sturtlòti, la frès ed pramãtica l'èra quassta: "*Con quãter ganb acsè as fã una ròda...*", opùr, e quassta l'è pèrfida: "*Se mé avèss dãu ganb acsè, a cur-rèv infèn ch'a n i arèv pèrsi!*".

Par chi invèzi é come mé, ch'ai ho zughè a fúddbol fèn dãpp i trãnt'ãn: i znũc' (o i "fròll"), i stènc, ãl cavcèl, ãli én tòtti zòn däl ganb ch'al s'fan arcurdèr fèn anc incũ, dãpp a mèz sècol: par fòrza, con tòtt chi ségg che purtròp ai é avanzè e con ãli artrít traumãtic ch'al s'én tirè drì! Csa vlív: di chèlz a in avãn dè, mo a in avãn ciapè anc la nòstra pèrt!

In quant al brãza, moh, a n sarèv cusa dir. Ècco, un episòdi só l'gãmmt. Pròpi l'èter dé un mî condòmin al vgnèva só pr ãl schèl ed cantèina sbufãnd con un sãc in spãla, che a n sò cus al i avèss dãnter. Int al vultèr l'ha fãt un muvimãnt fèls e l'ha picè al gãmmt cãnt al mûr. L'ha mulè un cajèn pr al mèl e l'ha sparè pianén una mèza litanì:

- *L è un azidãnt d un mèl, quall dal gãmmt!* – al s'è sfughè.

Pò l'è turnè a avières só, adèsi, e al s'è vultè vèrs ed mé, bèle suridãnt:

- *Però al pãsa in fũria... l'è bèle pasè... l'è pròpi al mèl di vedduv!*

A n ho brîsa capè: ch'al gèss par ló o anc par mé? Vã mò là: tant oramãi a sãn tòtt e dũ int la stassa barãca...

Lurãnx da Bãdri

D là dal'Àcua Granda (5)

Iguasù! A i avèva vèssti, cãl caschè, int al fillm "Mission", mo mé a n arèv mãi cardó ch'al fòssen un spetãcuèl acsè impunãnt! Una mãsa d'ãcua inpresiuanta e culãur dal cafè e lãt, ch'la sèlta zã brîsa da una gran altazza, mo ch'la se s'vilòppa in lungazza par di chilòmeter in mèz ala

furèsta dl'Amazògna. Pròpi lé, a Iguasù - anzi - a *Fons d'Iguaçu* cum i dîsen là, ai é i cunfèn ed trai nazîan: al Braşîl, l'Argenténina e al Paraguâi. Nuèter ai êren arivè dala pèrt brasiglièna, in dóvv ai é un vèc' albèrg in stîl colognèl ch'è una blazza (al stass albèrg in dóvv as farmé la *trupe* ed cal famâus fillm ch'ai ho détt).

Se fèn a cal pònt dal nòster viâz nuèter avèven sufèrt pr al chèld ómmd, lé a Iguasù la fazannda la fó anc pió schèccia: tóttta cla mâsa d'âcua ch'la vén zâ la prodûs una nabbia che insâmm a qualla ch'l'arbóï dala furèsta, âl fâurmen una misèla chèlda che, apanna fòra dal albèrg (in dóvv ai é l'âria cundiziunè) la t'insupèss i ftièri int un spèll: acsé, âcua par âcua, mé ai èra spass a mói in pisénna... A spaciughèva felîz, sâttta ai sguèrd d una famajja d *iguana* grûs, brótt, mo trancuèll, ch'i saltèven fòra da tótt i bûs in zairca d un quèl da magnèr. Spargujè pr al zardén ai èra dâl pèlm èlti, da pòca àmmbra, con atachè lasó pr âria di nîd fât a sacàtt ed mé-a-n-sò-che-usî ch'i i avèven fât âli ôv e quasst l arciamèva i *tucani*, chi limalâz tótt bèc, ch'i vlèven magnèri. Risultèt: un malèpp che, multiplichè par tótti âl pèlm dal zardén, a v lâs imazinèr... A un zèrt pònt anca mé a dvintè dla partîda: aguanté una pèrdga con in zèmma un ridgèn (ed quî da cójjer âl fói dala pisénna) e con qualla a taché a şvintajèr lasó pr âria fagànd di róï, par zarchèr ed mandèr vî i tucàn. L èra cme dîr cum fólta: i se şluntanèven pr un pòc e pò i turnèven pió dezîs che prèmma. In cunpâns, al plócc di usî con l'azònta di mî vèrs i fènn şganasèr dal rédder tótt i turéssta ch'ai èra lé d intâuren...

Al dé dâpp andènn a visitèr un quèl interesànt. As tratèva d un laboratòri in dóvv i lavâuren chi minerèl, in prâtica di sâs, ch'i câten in mèz ala furèsta e che in Braşîl ai n é un sinifîli. In prâtica, quèsi tótt chi sâs lusènt ch'a vdân int i marcadén dla dmanndga i vérinen da là. Ai n èra ed tótti âl fâta, ed méll culûr, grand, cèn: avîv presènt i *geodi*? Sé, insâmma, chi sâs che, una vòlta spachè, par d dânter i én pèn ed cristâl? Bân: ai n èra ón acsé grand che mé a i stèva dânter in pî! Un èter quèl ch'al m ha inpresionè âli én stè âl parpâi: pr arivèr al laboratòri avân fât un sintirén in mèz

al bòsc, sânpèr zircundè da una nòvvla ed parpajón zâl e grûs cme di limalén! Pò ai èra i solît iguâna curiûs e trancuèll e di bistiût stran, con al còrp d un gât, una cô lónga da sèmmia e al nèss da ninèn: a i avân catè dapartótt, in particolèr avsèn ai sît in dóvv as mâgna (e atais ai bidón dal róssc). Ed sarpènt o ètra roba strisiâusa, par furtóina, gnanc l'àmmbra...

A Iguasù ai é anc una zitadénna ch'la s ciâma... Iguasù! Una sîra a sân andè a zanna int un lochèl in dóvv la sò spezialitè l'èra una ragâza che, in st mântèr ch'la balèva e la cantèva, la s pugèva in vatta ala tèsta, tgnandi pò in ecuilèbbri, prèmma una butèggia, e pò dâu, fèn a arivèr a zènc! Brèva fèn ch'as vól e anc blénna mo... par fèr dsurdèr la tristîsia dal magnèr ai srèv vló quèl èter.

Quassta la fó la nòstra ûltma sîra brasiglièna, parché al dé dâpp a partènn dirèt in Argenténina, a Buenos Aires.

(al cunténua)

Âl vacànz

Una vòlta âl vacànz âli èren al períod che i ragazû i stèven a cà da scòla: par Pâscua, pr âl fèst ed Nadèl, da quand âl scòl âl finèven d estèd fèn a quand âl turnèven a avrîr. Quî ch'i andèven a lavurèr, quand in agâsst i fèven quénng', mâsum vént dé d arpòs, i i ciamèven fèri. Adès, invèzi, ch'as pòl andèr vî tótt i mîs dl ân, a i ciamân vacànz anc nuèter grand e âli én dvintè un fât fundamentèl int la vétta dla zânt, tant che a s in dscârr in tótti âli ucasiân.

Socuànt dé fâ l èra pròpi l argumânt al zânter dla conversaziân con di nûster amîg.

- *Té st ân in div vèt ed bèl?*
 - *A Žadîna, cme l ân pasè...*
 - *Žadîna... Žadîna... fâm pensèr: èla un'îsla di Caràibi?*

E mé:

- *Mo che Caràibi d Egètt!*

E lâur:

- *Ècco, adès am vén in amânt: l'è int l'arcipelago ed Capoverde!*

- *Nâ! L'è una fraziân ed Cesenâtic - a tâi cûrt mé.*

I m han guardè cme un pòver bagâi, i m han vultè âl spâl e i s n én andè con cl'âria ed superioritè ch'i han i VIP. Csa vlîv ch'a v dègga, mé, sânta un cavail ch'ai pinsèss a sân andè a Žadîna. Apanna arivè in spiâza a m sân adè ch'ai èra quèl ch'an funziunèva brîsa pr al sò vèrs, a m sintèva còmm s'am amanchèss quèl, però sânta capîr cus'al fóss ed prezîs. Pò, al inpruvîs incòsa l é stè sóbbit cèr: ai èra l ónnic sânta tatuâg', pròpi gnînta, gnanc un scarabucén int una còsa! Invèzi quî mudèren, agiurnè o à *la page*, i n avèven dapartótt: int âl ganb, int âl brâza, zâ pr al filân dla vétta, int âl culât. Ognón l avèva destinè una pèrt dal sò còrp par fèri in vatta una fâza, un fiâur, un'âncora, una spèda e tóttta una móccia ed séggñ che inción sâ còsa i s vójjen representèr, mo ch'l é bèl psairi mustrèr con cl'âria ed fèlsa mudèstia come par dîr. "Guardè mò què!"

A m sân vargugnè còmm s'a fóss stè nûd; a sân scapè a cà a fîrur e fèn ala fèn dal mais a sân andè in spiâza tótt quèrt, digànd ch'avèva una malatî dla pèl ch'la n um parmitèva brîsa ed ciapèr al sâul, l'alopecia maculata, un nómm mèz vaira e mèz inventè. Ai ho pasè tótt al mais con dâl sudè dala Madòna, bianc cme una candaila, mo con la gran sudisfaziân d avair salvè l unâur (e la pèl...).

Elio Evangelisti

I dialètt ed chi èter: cum êni méss?

Spass a sintân dîr che al bulgnais l é ala frûta, che fra socuànt ân an i srâ pió inción in grèd ed fèr un dscâurs in dialàtt ecz. ecz. Fòrsi al srâ anc vaira mo, in cuntrâst con quall ch'as dîs spass e cioè che al èster i dialètt i vénnen prutèt, ècco quall ch'la scrîv la mî amîga Barbara, un'inglaisa ed Nottingham: "*Qui da noi, a furia di voler sempre modernizzare, i dialetti non esistono più e le lingue galliche (della Cornovaglia e della Scozia) sono praticamente morte. Si son salvate appena quella del Galles e, molto meglio, il gaelico dell'Irlanda...*". "*Mal comune, mezzo gaudio*" i gèven una vòlta, però la n é mégga una gran cunsulaziân...

“Fresco di lana” (*)

(òcio ali eticàtt di ftièri...)

Mî cugnè, sänper in tirèla e agiurnatèssima só la môda, la m ha regalè un completén ed mâja, ed quî ch’i fan, cum as dîs ai dé d incû, *tendenza*. Int un’ucasiàn inpuranta a m métt ste bèl quèl, con dû bì tâc e una bèla gulèna: a m sintèva una ducassa, sàul che dâpp a una ciòpa d âur a sintèva un fastidî, una spèzie ed scadâur, ch’a n savèva pió in dóvv stèr. Ai ho pr infén telefonè al dutâur, ch’a l ho vèsst una vòlta in trî ân, ch’al dîs: “*Se ha un pizzico è la circolazione!*”. Mo mé di pzîg a n in sintèva brîsa e alâura a m dezîd ed sénter la mî fisioterapéssta, ch’l’é sänper agiurnatèssima só incôsa, e lî la m dîs ed purtèri la mâja par dèr un’ucè *ai componenti del filato*, che mé a n i avèva brîsa fât chès. Ai é un nómm ed gran mèrca e pò “C. E.”, che - sé - al pôl vlair dîr “*Comunità Europea*”, mo anc “*Cina Export*”.

Stà mò da vadder ch’l’é ròba cuntrafàta! Anc s’l é acsé, a n pòs mégga andèr a lamintèrum con chi am l’ha regalè, e pò ai é la bóssta d una *boutique* d un zèrt riguèrd e in pió ai avèva la pusibilitè ed psair cambièr la mâja s’la n fòss brîsa andè bän.

A lizän i cunpunént: “*Nylon 60%, acrilico 20%, spandix 20%*”. Cus’èl al “*Spandix*”? Ch’la séppa stè sta ròba a fèrum vgnîr scadâur? Bän: da adès in avanti a farò chès ai *componenti*, cum al fèva mî pèder, ch’am scâpa ancâura da rédder s’a päs a cla vòlta ch’al s fè fèr un bèl ftièri cèr dal sartén, ch’l avèva una sarturî rinomè int tóttla la zòna ed Medgéina. Bisâggna andèr indrî ai ân ‘50, quand che la zänt, s’l’andèva bän, i s fèven un ftièri ògni dîs ân... e magâra gnanc quall.

Al sartén l arivé vèrs sîra in via Flòsa, con un pác in vatta al manóbbrî dla biziclatta. Sóbbit a i fónn tótt d intâuren par vadder cus’ai èra dänter. L avré al pác e al tiré fòra däl gran pèzi ed stòfa.

- *A vói dla ròba bôna* – ai gé al papà – *ed “fresco di lana”!*

- *L é tótt frassc ed lèna!* – ai arspundé al sartén.

- *S’a sí acsè sicûr, pòsia fèr una pròva?*

- *Pruvé, pruvé...*

Papà l inpié un sulfanén e al avsiné ala stòfa, che int un âtum la ciapé fûg.

- *Mo csa sîv, mât?* – al svarsilé al sartén.

- *Vó a m avî détt ed pruvèr e mé ai ho fât la pròva...* – ai arspundé tranquèll mî pèder - *Vó a vlèvi guzèrum di bajûc, parchè quassta che que l’é lèna ed pîgra cunpâgna mé!*

Al sartén al s avié con al sò pác zâ par la cavdâgna, scusând la tèsta. Dâpp una ciòpa ed dé al s presenté con dâli ètri pèzi ed stòfa, che però stavòlta i n ciapènn brîsa fûg con la pròva dal sulfanén. Mo la fazannda la n èra mégga finé lé!

- *L um vlèva freghèr... a mé!* – al bruntlèva al papà – *Cum i han dû bajûc in bisâca, i pèrden al bân sâns!*

Al ftièri l èra da pruvèr e papà l andé in sarturî un pèr ed vòlt con la mamà. Quand i turnèven a cà, lî al le bravèva:

- *Mo parchè fèt acsé con al sartén?*

- *Acsè cómm?*

- *Quand al t fâ la pròva t î sänper tótt stórt! Una vòlta t tîr só una spâla, un’ètra t stè con al cûl indrî, pò dâpp t tîr fòra la panza...*

- *Ói,* – al tajé cûrt – *al dîs ch’l é tante brèv, ch’al tîra só tótt i difèt: alâura ch’al s dâga da fèr!*

In conclusiàn: ai véns fòra pròpi un bèl ftièri, che quand papà as al mitèva al parèva un gran sgnâuri. Incû l é incôsa pió fâzil, mo vlîv méttter un bèl ftièri *fresco di lana* fât só misûra...

la Cicci

(*) traduziàn dal dialàtt ed Medgéina

Filosoffi da quâter góbbi

Nasând, nuèter òmen a sän vgnó fòra dal còrp d una dóna.

As vadd ch’a i stèven pròpi bän, parchè a pasän tóttla la vétta zarcànd ed turnèri dänter!

Almànc con un pzulén...

La bèla presentaziàn dal

Dizionèri Lepri - Vitali

L é stè un gudiòl vadder däl zintunèra ed parsân méttres in fila par cunprèr brîsa l ùltum déssc ed Vasco, mo un dizionèri bulgnais! E pò: Bertén, Gigén, Dagnèl e Âmos i han savó trasfurmèr la presentaziàn int la Capèla Farnaisa (un quèl ch’al psèva anc dvintèr pais e nujâus), int un mumânt ed spetàcuel e d algrî.

Naturalmânt ai amanchèva tótt chi profesorón dl’Univesità, quî con la pózza sâtta al nès, quî ch’i arèn avó da èser làur a scrîver al dizionèri e che invèzi i én sàul bón ed critichèr al lavu

rîr ed chi èter. In cunpäs, però, ai n èra dimónndi ed quî che al dialàtt i al cgnössen pulîd e i al dròven tótt i dé; ai èra di zûven ch’i han la vójja d inparèrel e i van a scòla ai Alemân; ai èra anc cal bèl sugèt dl inzgnîr Pardo, al Rabén ed Bulaggna, ch’l é ancas ló ón di nûster.

Insâmma: che bèla fèsta, ragâz!

La siânza di nûster vîc’

Èrba cucèra (*Cochlearia officinalis*) – coclearia, volgarmente al tempo del Coli erba cocchiara, già usata in farmacia e nella medicina popolare come antiscorbutica. Le foglie e i semi sono ancora consigliati come rimedio contro la raucedine e i catarri.

Èrba curnâcia (*Chenopodium vulvaria*) – brinajola, erba connina, puzzolana, erba di odore fetido che nasce lungo le vie, chiamata dai farmacisti antichi erba che puzza di baccalà e dai contadini anche oggi *ërba dala pózza*.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell’uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 67

Mais ed giàmmer dal 2007

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén ed Sèra**

Strulgân eletrònîc: **Âmos Lèli**

Spediziàn: par pòsta, purtròp.

Abunamént: fèn ch’ai n é, a tiràn d lóng.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

faustocarpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch’âli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Vocabolèri

BULGNAIS - ITAGLIÁN

ITAGLIÁN - BULGNAIS

Pendragon, 2007

I sît bulgnis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amìg -
- Compagnia del Ponte della Bionda -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -

DICEMBRE

Domenica 9 ore 16,30	Teatro della Parrocchia di Sant'Andrea (p.zza Giovanni XXIII alla Barca): Fausto Carpani e la Compagnia del Ponte della Bionda in "Festa di matrimonio" (Una vòlta drî al Navèlli...), commedia in due atti in dialetto bolognese di Carpani - Giusti - Paselli. Regia di Giorgio Giusti.
Sabato 15 ore 20	Alla Bocciofila Pontelungo (via Agucchi 121/14 – di fronte all'Autocommerciale): prima si cena e poi... "Bulaggna quízz". Conoscete Bologna? Siete proprio sicuri? Allora non avrete problemi a riconoscere scorci e particolari architettonici della città fotografati e presentati da Fausto Carpani. Ricordate che è <u>indispensabile</u> la prenotazione allo 051-388887.

GENNAIO 2008

Giovedì 17 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): "Pomeriggio dialettale" in compagnia di Fausto Carpani e di poeti e rimatori dialettali. Ingresso libero.
Venerdì 18 ore 21	Nella "Sala Pertini" della Cooperativa Risanamento (via Muratori): "Giosue Carducci a 100 anni dalla morte", conferenza di Marco Poli con la partecipazione di Fausto Carpani. Ingresso libero.
Sabato 19 ore 21	Centro Polifunzionale Due Madonne (via C. Carli): "Carpàn e i sù amìg" con Fausto Carpani, Ruggero Passarini, Gigén Lívra, Marco Visita, Sisén, Antonio Stragapede.

FEBBRAIO

Giovedì 7 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): "Bologna durante la guerra 1915-18 e Francesco Zanardi, il Sindaco del pane", conferenza di Marco Poli con la partecipazione di Fausto Carpani. Ingresso libero.
Venerdì 15 Ore 21	Teatro Tivoli (via Massarenti 418): Fausto Carpani e la Compagnia del Ponte della Bionda in "Festa di matrimonio" (Una vòlta drî al Navèlli...), commedia in due atti in dialetto bolognese di Carpani - Giusti - Paselli. Regia di Giorgio Giusti.